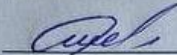

(Ф 03.02 – 110)

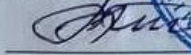
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки повітряного транспорту

УЗГОДЖЕНО
Декана ФЕБА

 С. Смерічевський

«24» 06 2021 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з навчальної роботи

 А. Пovyх

«01» 07 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Економічна безпека підприємства»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма: «Економіка підприємства»

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Самостійна робота	ДЗ / РГР / К	Форма сем. контролю
Денна:	3	90/3,0	16	16	58		диф.залік 4с
Заочна	4,5	90/3,0	6	4	80	1 к - 5 с	диф.залік 5с

Індекс: НБ – 6-051-3/19-2.2.4

Індекс: НБ – 6-051-3з/19-2.2.4

СМЯ НАУ РП 11.01.01–01–2021

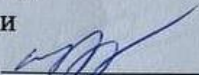
Система менеджменту якості.
Робоча програма
навчальної дисципліни
«Економічна безпека підприємства»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 11.01.01-01-2021

Стор. 2 із 11

Робочу програму навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства» розроблено на основі освітньої програми та робочих навчальних планів № РБ – 6-051-3/19 та № РБ – 6-051-3з/19 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Економіка підприємства» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила:
доцент кафедри економіки
повітряного транспорту /Вовк Ольга Миколаївна/

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 051 «Економіка» (освітньо-професійної програми «Економіка підприємства») - кафедри економіки повітряного транспорту, протокол № 10 від «17» 03 2021 р.

Завідувач кафедри /Ареф'єва Олена Володимирівна/

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету економіки та бізнес-адміністрування, протокол № 6 від «18» 05 2021 р.

Голова НМРР /Тофанчук Анатолій Тимофійович/

Рівень документа – 36
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01–01–2021
		Стор. 3 із 11	

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Заплановані результати	4
1.2. Програма навчальної дисципліни	5
2. Зміст навчальної дисципліни	7
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	7
2.2. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ФЗ).....	8
2.3. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи....	8
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	8
3.1. Методи навчання.....	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна).....	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті.....	9
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	10

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		Стор. 4 із 11	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених розпорядженнями №071/роз. від 10.07.2019 р., № 088/роз, від 16.10.19 та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Заплановані результати.

Навчальна дисципліна «Економічна безпека підприємства» є теоретичною та практичною сукупністю знань і вмінь, що формують професійний профіль фахівця в галузі економічних наук. Займає професійно-орієнтоване місце у підготовці бакалаврів за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства» до здобуття навичок професійної діяльності. Навчальна дисципліна «Економічна безпека підприємства» забезпечує інтеграцію попередньо набутих студентами знань і вмінь та становить основу економічного профілю в підготовці фахівців в сфері економіки підприємства.

Метою викладання дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти комплекту теоретичних знань та практичних навичок щодо системи економічної безпеки бізнес-діяльності, розвитку професійних компетенцій економічного протистояння загрозам та управління наслідками їх впливу.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- освоєння знань щодо засад забезпечення економічної безпеки підприємства;
- формування практичних вмінь застосування методичних підходів до формування системи економічної безпеки підприємства;
- вивчення інструментарію аналізу та оцінювання рівня економічної безпеки підприємства;
- набуття практичних навичок в управлінні та оцінюванні окремих складових системи економічної безпеки;

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі **компетентності**:

Знати:

- теоретичні знання основ забезпечення безпеки діяльності та корпоративних прав підприємств;
- методологію аналізу загроз безпеці комерційної діяльності підприємства;
- забезпечення фізичної, майнової, інформаційної та економічної безпеки підприємства;
- інформаційні, технічні, корпоративні та правові технології, економіко-математичні методи і моделі управління економічним потенціалом;

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		Стор. 5 із 11	

- систему економічних показників оцінювання системи економічної безпеки та окремих її складових;

- специфіку управління фінансовою, корпоративною, техніко-технологічною, інформаційною, кадровою та інтелектуальною та іншими складовими системи економічною безпеки підприємства;

Вміти:

- аналізувати економічні загрози для обґрунтування напрямів забезпечення економічної безпеки,

- використовувати сучасні технології, економіко-математичні методи і моделі для розробки заходів забезпечення економічної безпеки на підприємстві;

- обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення ефективності системи економічної безпеки суб'єктів господарювання;

- формулювати професійні задачі в сфері захисту економічних інтересів;

- проектувати систему управління безпекою;

- розробляти сценарії і стратегії економічного захисту підприємства.

Міждисциплінарні зв'язки: Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін «Економічна теорія», «Основи підприємництва», «Мікроекономіка» «Макроекономіка», «Економіка підприємства», та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Оцінка економічної діяльності підприємства», «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків», «Управління витратами та бюджетування», «Оцінка бізнесу та майна» та ін.

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 1 навчального модуля, а саме **«Формування та забезпечення ефективності системи економічної безпеки підприємства»**.

Модуль №1 «Формування та забезпечення ефективності системи економічної безпеки підприємства».

Тема 1.2.1. Теоретичні засади економічної безпеки підприємства.

Економіко-правовий, фінансовий, інформаційний, ресурсно-функціональний, системний, стратегічний та ін. підходи до трактування поняття економічна безпека підприємства. Система загроз економічній безпеці підприємства. Концепції, складові, принципи та закономірності в управлінні економічною безпекою підприємств.

Тема 1.2.2. Основні методологічні положення формування безпеки підприємства.

Методологічні положення управління безпекою підприємства. Мета, завдання, функції, принципи управління безпекою підприємства. Служба безпеки та конкурентна розвідка. Види недобросовісної конкуренції та економічних загроз. Підходи до створення служби безпеки підприємства, її основні функції та

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		Стор. 6 із 11	

завдання. Прикладні основи та моделі захисту економічних інтересів підприємства.

Тема 1.2.3. Оцінювання системи економічної безпеки підприємства.

Теорія оцінюванні системи економічної безпеки підприємств, основні поняття та методичні положення. Показники оцінювання фінансового стану підприємства. Аналіз рівня ефективності інформаційної безпеки. Показники оцінки кадрової та інтелектуальної безпеки підприємства. Аналіз техніко-технологічної та фізичної безпеки. Аналіз інноваційної, інвестиційної, ринкової та правової безпеки підприємства. Дослідження екологічного впливу підприємства та його загроз. Інтегральні моделі оцінювання рівня економічної безпеки.

Тема 1.2.4. Економічна безпека в системі корпоративних відносин підприємства

Поняття та процес формування системи економічної безпеки підприємства. Суб'єкт та об'єкти в системі економічної безпеки підприємства. Корпоративна політика, стратегія та завдання в управлінні системою економічної безпеки. Складові елементи та їх структуризації в системі економічної безпеки підприємства. Комплексний, системний і процесний підходи до формування системи. Специфіка структуризації елементів системи економічної безпеки авіатранспортних підприємств.

Тема 1.2.5. Корпоративна відповідальність та законодавство у сфері майнових прав

Державне регулювання діяльності підприємств у забезпеченні економічної безпеки. Нормативно-правове забезпечення економічної безпеки в системі корпоративного управління підприємством. Моніторинг екологічних загроз та витрат на їх мінімізацію. Стандарти ICAO та IATA з авіаційної й льотної безпеки. Учасники системи забезпечення авіаційної безпеки та правовідносини між ними. Протоколи реагування на екологічні загрози на авіаційному транспорті.

Тема 1.2.6. Кібербезпека й захист інтелектуальної власності.

Кіберпростір і кібербезпека як головні ознаки нової інформаційної цивілізації. Основні поняття в забезпеченні кібербезпеки підприємства. Вплив інформаційної безпеки на фінансово-економічну діяльність підприємства. Методи кіберзахисту підприємства. нормативне регулювання кібербезпеки та захисту інтелектуальної власності, інформації. Складові інтелектуальної безпеки підприємства. Методи захисту інтелектуальної власності.

Тема 1.2.7. Техніко-технологічна безпека і технології захисту підприємства від рейдерства.

Сутність та основні поняття в управлінні техніко-технологічною безпекою підприємства. Система оцінювання техніко-технологічної безпеки підприємства. Методичні засади забезпечення техніко-технологічної безпеки підприємства. Система безпекових протидій рейдерству підприємства.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01–01–2021
		Стор. 7 із 11	

Тема 1.2.8. Організаційна і кадрова безпека підприємства.

Методичні підходи та організаційно-економічний механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Кадрова безпека. Захист підприємств від загроз з боку персоналу. Захист персоналу та результатів його діяльності. Моніторинг поведінки колективу і конфліктологія. Аналіз та формування організаційної структури з точки зору забезпечення безпеки підприємства.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Модуль №1 « Формування та забезпечення ефективності системи економічної безпеки підприємства »										
1.1	Теоретичні засади економічної безпеки підприємства	4 семестр				4 семестр				
		10	2	2	6	6	-	-	6	
1.2	Основні методологічні положення формування безпеки підприємства.	10	2	2	6	9	2	-	7	
1.3	Оцінювання системи економічної безпеки підприємства	11	2	2	7	6	-	-	6	
1.4	Економічна безпека в системі корпоративних відносин підприємства	10	2	2	6	9	2	-	7	
1.5	Корпоративна відповідальність та законодавство у сфері майнових прав	10	2	2	6	5 семестр				
		10	2	2	6	14	2	-	12	
1.6	Кібербезпека й захист інтелектуальної власності	10	2	2	6	14	-	2	12	
1.7	Техніко-технологічна безпека і технології захисту підприємства від рейдерства	11	2	2	7	11	-	-	11	
1.8	Організаційна і кадрова безпека підприємства	9	2	-	7	13	-	2	11	
1.9	Контрольна (домашня) робота	-	-	-	-	8	-	-	8	
1.10	Модульна контрольна робота №1	9	-	2	7	-	-	-	-	
Усього за модулем №1		90	16	16	58	90	6	4	80	
Усього за 3,4 семестри		90	16	16	58	90	6	4	80	
Усього за навчальною дисципліною		90	16	16	58	90	6	4	80	

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01–01–2021
		Стор. 8 із 11	

2.2. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ФЗ).

Контрольна (домашня) робота виконується в четвертому семестрі з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу з даної дисципліни.

Виконання, оформлення та захист контрольної (домашньої) роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до «Методичних рекомендацій з виконання контрольної роботи з дисципліни «Економічна безпека підприємства» для студентів 2 курсу заочної форми навчання ОС «Бакалавр» за спеціальністю 051 «Економіка» освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства». Час, потрібний для виконання контрольної роботи, – 8 годин самостійної роботи.

2.3. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: пояснювально-ілюстративний, проблемного викладання матеріалу та дослідницький. Крім того студентам надаються індивідуальні консультації (як при зустрічі викладача зі студентом так і через інтернет).

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни застосовуються навчальні технології: робота в малих групах, семінар-дискусія, мозкова атака, кейс, презентація тощо.

Реалізація цих методів здійснюється під час проведення лекцій, практичних занять, виконанні контрольної роботи, самостійного розв'язування задач, роботи з навчальною літературою тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Ареф'єва О.В. Конкурентоспроможність підприємств у міжнародному цифровому просторі: монографія К.: НАУ, 2019. 342 с.

3.2.2. Отенко І. П., Іващенко Г. А., Воронков Д. К. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ, 2012. 252 с.

3.2.2. Новицький В.Є. Економічні ресурси цивілізаційного розвитку: навч. посіб. – К.: НАУ, 2004. – 268 с.

3.2.4. Крегул Ю. І., Зубок М. І., Банк Р. О. Комерційна розвідка та внутрішня безпека на підприємстві: навчальний посібник. Київ: КНТЕУ, 2014. 176 с.

3.2.5. Дикань В. Л., Воловельська І. В., Маковоз О. В. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник. Харків: УкрДАЗТ, 2011. 267 с.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01–01–2021
		Стор. 9 із 11	

3.2.6. Небава М. І., Міронова Ю. В. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2017. 73 с.

Допоміжна література

2.2.7. Ареф'єва О.В., Ковальчук А. М. Забезпечення економічної безпеки підприємства через мотивацію персоналу до стратегічних змін. *Проблеми економіки*. 2020. №4. С. 126-133

2.2.8. Ареф'єва О.В., Ковальчук А. М. Економічний механізм підтримання фінансової безпеки підприємства через антикризове управління та реінжиніринг. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 6 т.3 (264). С. 76-82

2.2.9. Вовк О.М., Бричок О.В. Теоретичне забезпечення формування системи економічної безпеки на транспортних підприємствах. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. К.: НАУ, 2013. Вип. 38. С. 40-46.

2.2.10. Вовк О.М. Оцінювання ефективності системи економічної безпеки на підприємствах авіамашинобудування. *Підприємництво та інновації*. К.: Міжнародний університет фінансів. Вип. 5., 2018. С. 119-125

2.2.11. Вовк О.М., Очеретяна С.М., Камишна С.Ю. Конкурентоспроможність авіатранспортних підприємств в умовах розвитку міжнародного авіаційного простору. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 48. С. 31-35.

2.2.12. Вовк О.М., Борисюк І.О., Розвиток інтелектуального капіталу як конкурентної переваги підприємства Конкурентоспроможність підприємств у міжнародному цифровому просторі: колективна монографія за заг. ред. О.В. Ареф'євої Київ, НАУ, 2019. 342 с. С. 94-102.

2.2.13. Вовк О.М. Детермінанти модернізації підприємств інфраструктурної сфери: теорія, методологія, практика. Київ, ФОП Маслаков, 2020. 480 с..

2.2.14. Вовк О.М. Ковальчук А.М. Долгополова Ю.А. Закономірності розвитку транспортних підприємств в умовах структурних зрушень регіонів. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. Вип. 3(77). С. 99-104.

2.2.15. Ковальчук А. М. Управлінські аспекти оцінювання економічної безпеки підприємства в умовах трансформаційної економіки. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2020. №4 (72). С. 211-218

2.2.16. Ковальчук А. М. Детермінанти забезпечення мотиваційного управління економічною безпекою підприємств в умовах стійкого розвитку. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 3(147). С. 98-107.

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

3.3.2. <http://www.kmu.gov.ua>

3.3.3. Вовк О.М. Управління розвитком системи економічної безпеки підприємства: теоретичне забезпечення. *Приазовський економічний вісник*. 2018, №6(11). С.120-124. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2018/6_11_uk/25.pdf

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01–01–2021
		Стор. 10 із 11	

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
	3 семестр	4 семестр
Відповіді на практичних заняттях або підготовка доповідей	Модуль №1 40(сумарно)	Модуль №1 30(сумарно)
Виконання тестових завдань на знання теоретичного матеріалу під час практичних занять	40 (сумарно)	30 (сумарно)
Виконання, оформлення та захист контрольної (домашньої) роботи	–	40
<i>Для допуску до виконання модульних контрольних робіт №1,2 студент має набрати не менше</i>	48 балів	–
Виконання модульної контрольної роботи	20	–
Усього за модулем №1	100	100
Усього за дисципліною	100	

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна безпека підприємства»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01-01-2021
		Стор. 11 із 11	

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				